

Αναταραχής εγκώμιο (ή συνηγορία στην αναταραχή ή ενάντια στην «ομαλότητα») με αφορμή τη διαχείριση των απορριμμάτων στην Αττική

του Τάσου Κεφαλά

Για την ομαλότητα που κινδυνεύει ολοφύρονται οι εκπρόσωποι του συντηρητικού, καθεστωτικού μπλοκ στην κεντρική πολιτική σκηνή. Σε μια μικρότερη κλίμακα, αυτήν της περιφέρειας Αττικής, οι ομοϊδεάτες τους, με κυριότερο εκπρόσωπό τους τον απελθόντα περιφερειάρχη κ. Σγουρό, προσπαθούν να στήσουν το ίδιο σκηνικό. Με αφορμή πρόσφατη επιστολή της κ. Δούρου στους δημάρχους και στα δημοτικά συμβούλια της Αττικής για το θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων, καλλιεργούν ένα πολεμικό κλίμα με αιχμές για διατάραξη της ομαλότητας, για ανατροπές πολύχρονων σχεδιασμών, για απώλειες πολύτιμων κονδυλίων, για μετατροπή της Αττικής σε Νάπολη και άλλα τέτοια φοβερά και δυσώδη.

Αλλά τι είναι αυτό, που κατά τον κ. Σγουρό και τους ομοφρονούντες με αυτόν αποτελεί την ομαλότητα και την κανονικότητα; Τι είναι αυτό που κινδυνεύει να ανατραπεί από τις «ρηξικέλευθες» επιλογές της διαδόχου του στο θώκο της περιφέρειας; Μα τίποτε άλλο από ένα εξώφθαλμα φιλοεργολαβικό, αντιπεριβαλλοντικό, αντιοικονομικό και αντικοινωνικό σύστημα διαχείρισης των απορριμμάτων, που προσπάθησαν και προσπαθούν να επιβάλουν, ασχολούμενοι με ζήλο ιεραπόστολου και συστηματικότητα προθύμων υπαλλήλων. Ένα σύστημα διαχείρισης, στηριγμένο στη λογική της ελάχιστης προδιαλογής υλικών και στη διατήρηση των αποβλήτων, σχεδόν στο σύνολό τους, σε σύμμεικτη μορφή, ώστε να αποτελέσουν επαρκή πρώτη ύλη τεσσάρων νέων συγκεντρωτικών, φαραωνικών εργοστασίων επεξεργασίας, προσανατολισμένων στην ενεργειακή αξιοποίηση - καύση. Την κατασκευή των οποίων είχαν δρομολογήσει, με διαγωνισμούς ΣΔΙΤ, διάρκειας 25-27 ετών και με δημόσια συμμετοχή στην κατασκευή, που θα μπορεί να φτάσει στο 60% του κόστους. Συμμετοχή που ενδέχεται να φτάσει και στο 80%, αν συνυπολογίσουμε τη δυνατότητα που δίνεται να χρηματοδοτηθεί και η ιδιωτική συμμετοχή με δημόσιο χρήμα, από άλλα προγράμματα (π.χ. JESSICA).

Και τι είναι αυτό, που απειλεί την ομαλότητα και αντιπροσωπεύει την «αναταραχή» και το «χάος»; Τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο από ένα εναλλακτικό μοντέλο αποκεντρωμένης, ήπιας διαχείρισης, προσανατολισμένο στην πρόληψη, στη μεγιστοποίηση της προδιαλογής ξεχωριστών υλικών και στο δραστικό περιορισμό της σύμμιξής τους. Έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι ανάγκες περαιτέρω επεξεργασίας και ταφής επιμολυσμένων αποβλήτων. Ένα μοντέλο στηριγμένο, αφενός στην απλή διαπίστωση ότι, περίπου, το 90% των αστικών στερεών αποβλήτων είναι, θεωρητικά, ανακτήσιμα υλικά και αφ' ετέρου στην τεκμηριωμένη πεποίθηση ότι αυτά έχουν αξία. Ωστε, βάσιμα, να εκτιμούμε ότι αποτελούν μέσο μείωσης του σημερινού κόστους διαχείρισης και όχι αιτία εκτόξευσής του.

Αν έτσι έχουν τα πράγματα, ας το πούμε, λοιπόν, από την αρχή. Όσοι/ες έχουμε μια στοιχειώδη συμβολή στο να αποκτήσει υπόσταση και κύρος η δεύτερη αντίληψη, δεν έχουμε κανένα απολύτως ενδοιασμό: επιλέγουμε την «αναταραχή», που αντιστοιχεί στο συμφέρον της κοινωνίας και αγωνιζόμαστε να καταρρεύσει η «ομαλότητα», που διασφαλίζει

τα κέρδη των εργολάβων και αποσαθρώνει τις δημόσιες υποδομές και λειτουργίες.

Αντιπαράθεση με περιεχόμενο ή «σικέ» αναμέτρηση

Ίσως να φταίει η γενικολογία και το ατελές περιεχόμενο της επιστολής Δούρου, ίσως και οι κακές μας εμπειρίες από το επίπεδο της πολιτικής αντιπαράθεσης στα μέρη μας, όταν για «ψύλλου πήδημα» στήνονται ομηρικοί καυγάδες. Γεγονός, πάντως, είναι ότι μια μερίδα πολιτών και κάποιοι πολιτικοί χώροι αντιμετώπισαν με σκεπτικισμό και επιφύλαξη τη συγκεκριμένη διαμάχη. Κι αν ήταν αυτό το αποκλειστικό κριτήριο δεν θα τους δίναμε άδικο. Να όμως που αυτή δεν είναι παρά μια αποσπασματική προσέγγιση της υπόθεσης, που αγνοεί τρεις βασικές παραμέτρους: το περιεχόμενο, δηλαδή τις βασικές αιχμές, της επιστολής Δούρου, τις πραγματικές δυνατότητες εφαρμογής ενός εναλλακτικού μοντέλου και, τέλος, το νέο τοπίο στη διαχείριση των απορριμμάτων, μετά τις εκλογές του Μαΐου.

Ελπίζουμε ότι δε ξεχνά κανείς/μία πως ότι προτάσσει η νέα περιφερειακή αρχή δεν είναι ανακάλυψη, ούτε πολιτικό δάνειο του πολιτικού χώρου στον οποίο αυτή πρόσκειται (ΣΥΡΙΖΑ). Η αποκέντρωση με έμφαση στην πρόληψη και στην προδιαλογή, τα τοπικά σχέδια διαχείρισης, η ακύρωση των διαγωνισμών ΣΔΙΤ, η ριζική αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ Αττικής, το κλείσιμο της εγκατάστασης της Φυλής και ο δημόσιος και κοινωνικός χαρακτήρας του συστήματος είναι βασικές αιχμές ενός εναλλακτικού μοντέλου διαχείρισης που γεννήθηκε, διαμορφώθηκε και απέκτησε τα βασικά του χαρακτηριστικά μέσα από διαδικασίες βάσης. Μέχρι να φτάσει να αποτελέσει διακριτή λύση και να λειτουργήσει σαν το «αντίπαλο δέος» του υφιστάμενου συγκεντρωτικού μοντέλου, δοκιμάστηκε σε διαδικασίες κινηματικές και σε μια υπερτριετή, ουσιαστική, ζωντανή διαβούλευση με πολίτες απ' όλη τη χώρα. Ας μην αντιμετωπίζουν, λοιπόν, φοβικά κάποιοι/ες τις εξαγγελίες που έγιναν. Διότι, με βάση τα παραπάνω, αυτό που κρίνεται δεν είναι μια ανεπιθύμητη, κατά πως φαίνεται, σύμπλευση με τη νέα περιφερειακή αρχή, αλλά το κατά πόσο υπάρχει ειλικρινής επιθυμία πολιτικής στήριξης μιας καθαρά κινηματικής επιδίωξης, με σαφές κοινωνικό και πολιτικό πρόσημο. Και ας μη ξεχνάμε ακόμη τούτο: την αλλαγή ρότας, που σηματοδοτούν στόχοι - αιχμές, σαν τους παραπάνω, επιδιώκαμε, για πολλά χρόνια, να την επιβάλουμε και στην προηγούμενη διοίκηση του κ. Σγουρού, τότε που η αλλαγή στο θώκο της περιφέρειας δεν φαινόταν και τόσο πιθανή. Κάτι που τότε θα καταγράφονταν σαν μια δυναμική κατάκτηση του κινήματος, είναι πολύ μίζερο να αντιμετωπίζεται τώρα με τόση απαξίωση. Γεγονός που αντανακλά όχι τόσο στην κ. Δούρου και στη νέα περιφερειακή αρχή, όσο στους αγώνες που δόθηκαν για να φτάσουμε εδώ που έχουμε φτάσει. Το γεγονός ότι η νέα περιφερειακή αρχή αναλαμβάνει τα καθήκοντά της και προχωρεί στις πρώτες εξαγγελίες της, με εμφανή την έλλειψη επεξεργασμένου σχεδίου υλοποίησης και χρηματοδότησης του νέου μοντέλου και χωρίς την ύπαρξη του αναγκαίου υποστηρικτικού μηχανισμού -κάτι που δίκαια της καταλογίζεται από πολλές πλευρές- δεν μειώνει στο ελάχιστο την εκτίμηση ότι το μοντέλο αυτό είναι εφικτό. Δεν είναι της ώρας να επεκταθούμε σε αυτό το ζήτημα, θεωρώντας ότι υπάρχει εκτενής και επαρκής τεκμηρίωση. Πρέπει, όμως, να επισημάνουμε ότι, επειδή η λογική της ανάθεσης δεν ήταν ποτέ μέρος της αντίληψης των κινήματων, η διαμόρφωση των όρων για την υλοποίηση του εναλλακτικού μοντέλου δεν βαραίνει, ούτε αποκλειστικά, ούτε κυρίως την περιφερειακή αρχή. Αφορά τα κινήματα, που οφείλουν να αναβαθμίσουν το ρόλο τους, αλλά και όλες τις προοδευτικές δυνάμεις του περιφερειακού συμβουλίου, που πρέπει να στηρίξουν τη διεκδίκηση και να υπερκεράσουν τις όποιες ανεπάρκειες της περιφερειακής αρχής. Στο νέο τοπίο, μετά τις εκλογές του Μαΐου, η κυβέρνηση και τα αρμόδια υπουργεία δεν φαίνεται να έχουν αλλάξει γραμμή πλεύσης. Μετά από μια μικρή περίοδο αναμονής, ξαναβάζουν μπροστά τις διαδικασίες των διαγωνισμών ΣΔΙΤ σε πολλές περιφέρειες και περιφερειακές ενότητες

(νομούς). Όπως γίνεται και σε όλους τους άλλους τομείς, δεν θα διστάσουν να φτάσουν στα άκρα τις φιλοεργολαβικές τους επιλογές. Πολύ δε περισσότερο όταν η μεγάλη πλειοψηφία των περιφερειών ελέγχεται από το μνημονιακό μπλοκ δυνάμεων. Σαν συνέπεια των παραπάνω, ανακοινώθηκε προσωρινός ανάδοχος και στο διαγωνισμό της Ηπείρου (μετά την Πελοπόννησο, τη Δυτική Μακεδονία, τις Σέρρες και την Ηλεία), ενώ εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για τα έργα της Πελοποννήσου και της Ηλείας. Σαν αντίβαρο στα παραπάνω, λειτουργεί η «αναγκαστική» προσφυγή του ΥΠΕΚΑ στη διαδικασία αναθεώρησης των περιφερειακών σχεδιασμών (ΠΕΣΔΑ), διαδικασία παράλληλη με αυτή της εκπόνησης των νέων εθνικών σχεδίων διαχείρισης, που δημιουργεί δυνατότητες να «φρενάrouμε» τα έργα ΣΔΙΤ, γεγονός καθόλου αμελητέο σε αυτήν τη συγκυρία. Με νέο δεδομένο ότι έχει διαμορφωθεί ένα ευκρινές μπλοκ κοινωνικών δυνάμεων, που έχει πειστεί και υπερασπίζεται, έμπρακτα και με ποικίλες μορφές, ένα εναλλακτικό μοντέλο διαχείρισης, ευθέως ανταγωνιστικό των κυβερνητικών και εργολαβικών σχεδίων. Σε αυτό το πλαίσιο, η δημόσια δέσμευση της νέας περιφερειακής αρχής της Αττικής για ακύρωση των διαγωνισμών ΣΔΙΤ της Αττικής, αποκέντρωση και τοπικά σχέδια διαχείρισης, αναθεώρηση του περιφερειακού σχεδιασμού και σταδιακό κλείσιμο της Φυλής, μπορεί, υπό προϋποθέσεις, να λειτουργήσει σαν τον κρίσιμο κρίκο της αλυσίδας που σπάει και αποδιρθώνει το σύνολο των υφιστάμενων σχεδιασμών. Το ενδεχόμενο η μεγαλύτερη περιφέρεια της χώρας να βαδίσει σε ένα διαφορετικό δρόμο από αυτόν που υπαγορεύουν τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα και η μνημονιακή επιτήρηση είναι μια εξαιρετικά ελπιδοφόρα προοπτική, που δεν προσφέρεται για θυσία στο βωμό των εσωτερικών ανταγωνισμών και διαγκωνισμών των δυνάμεων της αριστεράς και του αντισυστημικού χώρου, γενικότερα.

Έχουμε να κάνουμε, συνεπώς, με μια πραγματική αντιπαράθεση, με ουσιαστικό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο, που δεν εξαντλείται στις προθέσεις και στους χειρισμούς της κ. Δούρου. Και, φυσικά, είναι τραγικό λάθος αυτή η αντιπαράθεση να εκλαμβάνεται σαν μια προσωπική βεντέτα των Σγουρού - Δούρου. Σε επίρρωση του παραπάνω ισχυρισμού, ας προστεθεί και το εξής στοιχείο. Με τα σημερινά δεδομένα, το οικονομικό αντικείμενο της διαχείρισης των απορριμμάτων της Αττικής, που εξακολουθούν να διεκπεραιώνουν δημόσιοι φορείς (δήμοι, ΕΔΣΝΑ), ανέρχεται στα 360-370 εκ. ευρώ το χρόνο. Καταλαβαίνουμε πόσο μεγάλη είναι η πρόκληση (και αυτό το αντικείμενο να περάσει στα χέρια του κεφαλαίου. Και αυτό εξηγεί τη μεγάλη σφοδρότητα των αντιδράσεων που υπήρξαν, με το πρώτο δείγμα απεξάρτησης, από θεσμική θέση, από τη προδιαγεγραμμένη επιλογή της πλήρους ιδιωτικοποίησης.

Οπότε, δεν υπάρχει περίπτωση να πάρουμε στ' αστεία τα όσα λέγονται ή γίνονται στη δημόσια σφαίρα για το συγκεκριμένο ζήτημα. Τόσο από τους αντιπάλους του εναλλακτικού σχεδίου, όσο και από όσους/ες, θεωρητικά, το υπερασπίζονται. Στο σημείωμα αυτό θα σταθούμε στις λιγότερο φωτισμένες πτυχές της υπόθεσης και στα αντίστοιχα επιχειρήματα.

«Η περιφέρεια “πετά το μπαλάκι στους δήμους”»

Η εκτίμηση αυτή συμπεριλαμβάνεται στην κριτική των πιο ετερόκλητων δυνάμεων. Αλλά από μόνη της δε λέει και πολλά πράγματα. Αν υπονοείται ότι η περιφέρεια έχει την πρόθεση να μετακυλίσει τις δικές της ευθύνες στους δήμους, θα έλεγα πως κάτι τέτοιο δεν τεκμηριώνεται και, προσωπικά, δε θα βιαζόμουν να αποδώσω τέτοια πρόθεση, σε αυτήν τη

φάση. Γενικότερα, δε νομίζω ότι ωφελεί σε τίποτα η αναζήτηση προθέσεων, ιδιαίτερα όταν, πολύ σύντομα, θα έχουμε τα πραγματικά δείγματα των επιδιώξεων όλων των πλευρών.

Αν, όμως, υπονοείται ότι είναι λάθος η πρόσκληση στους δήμους να αναλάβουν πιο ουσιαστικό ρόλο, στον κύκλο της διαχείρισης των απορριμμάτων της Αττικής, η κριτική είναι και άστοχη και άδικη. Ας μιλήσουμε καθαρά. Οι δήμοι της Αττικής, υπό οποιαδήποτε διοίκηση, φέρουν τεράστια ευθύνη τόσο για το σημερινό αδιέξοδο, όσο και για τις πόρτες της ιδιωτικοποίησης, που έχουν ανοίξει διάπλατα. Επί δεκαετίες, το μόνο για το οποίο ενδιαφέρονταν -αν ενδιαφέρονταν- ήταν να κρατούν «καθαρές» τις πόλεις τους. Αδιάφοροι για τις τρομακτικές συνέπειες στις περιοχές υποδοχής των σκουπιδιών τους (στα Α. Λιόσια και στη Φυλή, αλλά και στις διάφορες ανεξέλεγκτες χωματερές). Αδιάφοροι για τη σπατάλη πρώτων υλών και χρήσιμων υλικών, εξ αιτίας της υποτυπώδους ανακύκλωσης και της μηδενικής κομποστοποίησης που ανέχονται. Αδιάφοροι για το τεράστιο κόστος και τα υπέρογκα δημοτικά τέλη, που συνεπάγεται ο συγκεκριμένος τρόπος διαχείρισης. Αδιάφοροι για τις αλλαγές που συντελούνται και για το νομοθετικό πλαίσιο που εξελίσσεται. Αμέτοχοι και άβουλοι στη διαμόρφωση του περιφερειακού σχεδιασμού. Άπραγοι στη δημοπράτηση των νέων φαραωνικών εργοστασίων επεξεργασίας σύμμεικτων απορριμμάτων, στη σταδιακή ιδιωτικοποίηση της διαχείρισης και στην απώλεια θέσεων εργασίας για τους εργαζόμενους στον τομέα της καθαριότητας. Καιρός να πάρουν θέση, να αναλάβουν τις δικές τους ευθύνες, να λειτουργήσουν από θέση υπεράσπισης του κοινωνικού συμφέροντος και όχι, απλά, σαν εκκολαπτήριο αναπαραγωγής του πολιτικού προσωπικού της «φιγούρας» και της διαπλοκής.

Υπάρχει, όμως και ακόμη ένας σοβαρός λόγος. Το μοντέλο της αποκεντρωμένης διαχείρισης εστιάζει στην πρόληψη, στην προδιαλογή ξεχωριστών υλικών και στην αξιοποίησή τους, προς όφελος των δήμων και των δημοτών. Από τα πράγματα, ένα μεγάλο μέρος της δουλειάς, άρα και της ευθύνης, μετατοπίζεται στους δήμους, που οφείλουν να έχουν ετήσιο τοπικό σχέδιο διαχείρισης, με στόχους και περιγραφή των επιλεγμένων δράσεων και υποδομών, στα όρια του δήμου τους, σε εναρμόνιση με τις δράσεις στο περιφερειακό και στο εθνικό επίπεδο. Αποκεντρωμένη διαχείριση χωρίς ενεργή συμμετοχή των δήμων δε νοείται. Και καλό είναι, τουλάχιστον όσοι/ες υιοθετούν αυτό το μοντέλο διαχείρισης, να μη δίνουν άλλοθι στους αδιάφορους και στους πολιτικά και οικονομικά εξαρτημένους αυτοδιοικητικούς.

«Οι δήμοι δεν έχουν ούτε τη δυνατότητα, ούτε την αρμοδιότητα για τοπική διαχείριση»

Κλασικό επιχείρημα για όσους/ες διστάζουν και προσφιλές προκάλυμμα για άλλους/ες που από πρόθεση συμπλέουν με τις καθεστωτικές επιλογές. Στεκόμαστε περισσότερο στο κομμάτι της τυπικής νομιμότητας, αφού εκτιμούμε, όπως προαναφέρθηκε, ότι η τεχνική και η οικονομική τεκμηρίωση της αποκεντρωμένης διαχείρισης είναι αρκετά ισχυρή. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ζητήματα που απαιτούν μονιμότερες ρυθμίσεις, όπως η χωροθέτηση των δημοτικών υποδομών και η απρόσκοπτη διάθεση των υλικών που ανακτώνται.

Τα δύο κυριότερα κανονιστικά κείμενα, ο κώδικας δήμων και κοινοτήτων (ν. 3463/2006) και ο Καλλικράτης (ν. 3852/2010) δεν αφήνουν ίχνος αμφιβολίας, ως προς τις αρμοδιότητες των δήμων (βλ. παράρτημα Ι). Κι ας μην είναι τα δημοφιλέστερα νομοθετήματα. Με λίγα λόγια, στους δήμους επιτρέπεται μια ευρύτατη γκάμα δραστηριοτήτων, που αγγίζει το σύνολο σχεδόν του κύκλου της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων. Αν σε αυτές τις ρυθμίσεις, προσθέσουμε και αυτές του ν. 4042/2012, με τις οποίες προτάσσεται η

ιεράρχηση στη διαχείριση των αποβλήτων (πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, άλλου είδους ανάκτηση, διάθεση), εύκολα συμπεραίνουμε ότι η αποκεντρωμένη διαχείριση δεν είναι απλά επιτρεπόμενη, αλλά η πλέον πρόσφορη να υπηρετήσει μια φιλοπεριβαλλοντική αντίληψη, που τείνει να γίνει ο κανόνας σε όλον τον πολιτισμένο κόσμο. Τα παραπάνω έρχεται να επιβεβαιώσει, με αρνητικό τρόπο, το ίδιο το υπουργείο εσωτερικών, το οποίο σε πρόσφατο σχέδιό του για το νέο ενιαίο κώδικα αυτοδιοίκησης επιχειρεί να συρρικνώσει τις αρμοδιότητες των δήμων, περιορίζοντάς τις στη συλλογή και μεταφορά. Όχι άδικα, μάλλον πολύ εύστοχα, η επιδίωξη αυτή παρομοιάστηκε με προειδοποίηση, του τύπου: «προσοχή! τα σκουπίδια σας είναι των εργολάβων».

«Η Αττική θα μετατραπεί σε Νάπολη της προηγούμενης δεκαετίας»

Πρόκειται για το πιο ακραία κινδυνολογικό επιχείρημα και, ταυτόχρονα, το πιο υποκριτικό. Αναπαράγεται μαζικά και συστηματικά στα καθεστωτικά ΜΜΕ, που προδίδει μελετημένη επικοινωνιακή στόχευση. Προσπαθούν να ενεργοποιήσουν αρνητικά ανακλαστικά, παραπέμποντας στις εφιαλτικές εικόνες της Νάπολης, όταν επί μήνες τα σκουπίδια συσσωρεύονταν σε δρόμους και πλατείες, καθώς δεν υπήρχε τρόπος ασφαλούς διάθεσης. Θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα παραδείγματα του Πύργου, της Τρίπολης και της Ερμιονίδας, όπου, ακόμα και σήμερα, εκτυλίσσονται τέτοιες εικόνες. Αλλά βλέπετε αυτές οι εικόνες δεν προσφέρονται για επικοινωνιακή διαχείριση, αφού είναι δημιούργημα εκείνων, κυρίως, που επικαλούνται τον κίνδυνο η Αττική να μετατραπεί σε Νάπολη.

Προσπαθούν να δυσφημίσουν και να απαξιώσουν το μοντέλο της αποκεντρωμένης διαχείρισης, επειδή, ανάμεσα στα άλλα, περιλαμβάνει και το κλείσιμο της εγκατάστασης της Φυλής. Θέλουν να υποβαθμίσουν το γεγονός ότι με το μοντέλο αυτό θα επιτύχουμε δραστική μείωση της ποσότητας των σύμμεικτων απορριμμάτων, άρα περιορισμό και ασφαλέστερη διαχείριση του υπολείμματος. Παραλείπουν να αναφέρουν ότι η εναλλακτική πρόταση δίνει προτεραιότητα στη δημιουργία νέου ή νέων ΧΥΤ υπολειμμάτων, πολύ μικρότερης χωρητικότητας απ' αυτούς που έχουμε γνωρίσει και πολύ ασφαλέστερους -γιατί το υπόλειμμα θα προέρχεται από ήπια διαχείριση των απορριμμάτων-, για όσα χρόνια θα εξακολουθήσουμε να έχουμε ανάγκη χώρων τελικής διάθεσης του υπολείμματος.

Η κινδυνολογία δεν αποσκοπεί μόνο στο «αντίπαλο δέος». Πρωτίστως, προσπαθεί να αποκρύψει τους δικούς τους εγκληματικούς σχεδιασμούς. Αν υφίσταται κάποιος κίνδυνος να μετατραπεί η Αττική σε Νάπολη, Πύργο, Τρίπολη κλπ. και μάλιστα άμεσος, αυτός προέρχεται από τους υφιστάμενους σχεδιασμούς του πασοκο-νεοδημοκρατικού τόξου στην περιφέρεια της Αττικής και στις κυβερνήσεις των τελευταίων δεκαετιών. Ας ξεπεράσουμε τις κραυγές και ας δούμε, πρακτικά, τα «κατορθώματά» τους.

Το 2012 εισήλθαν, σύμφωνα με στοιχεία του ΕΔΣΝΑ, 1.807.000 τόνοι σύμμεικτων απορριμμάτων, μόνο από τους δήμους της Αττικής. Αν σε αυτά προσθέσουμε και τα απόβλητα που μεταφέρονται, μέσω τριάντα, περίπου, συμβάσεων του ΕΔΣΝΑ με ιδιώτες εργολάβους (από την Αττική, υποτίθεται, τα και ιδιωτικά εμπονομαζόμενα απόβλητα), η πραγματική ποσότητα των σύμμεικτων προσεγγίζει, αν δεν ξεπερνά, τα 2.000.000 τόνους/έτος. Με την παραδοχή ότι θα σταματήσει, επιτέλους, η μεταφορά αποβλήτων από άλλες περιοχές. Η δυναμικότητα των τεσσάρων εργοστασίων επεξεργασίας, που έχουν δημοπρατηθεί, μαζί με το υφιστάμενο ΕΜΑΚ Ι της Φυλής, είναι 1.700.000 τόνοι/έτος. Με τα εργοστάσια σε πλήρη λειτουργία, έχουμε αμέσως-αμέσως μια ποσότητα 300.000 τόνων/έτος σύμμεικτων, που θα πρέπει να οδηγηθούν απευθείας για ταφή.

Αλλά και η μηχανική επεξεργασία σύμμεικτων στα εργοστάσια, που παρουσιάζεται σαν πανάκεια, συνεπάγεται τεράστιες ποσότητες υλικών που θα οδηγούνται σε ταφή. Στο παράρτημα II γίνεται μια παρουσίαση των προϊόντων της μηχανικής επεξεργασίας σύμμεικτων, στις μοναδικές (δύο) περιπτώσεις που μπορούμε να κάνουμε χρήση συγκεκριμένων στοιχείων. Πραγματικών στη μια (ΕΜΑΚ Ι Φυλής), υποθετικών και ωραιοποιημένων στην άλλη (από τη μελέτη των εργοστασίων επεξεργασίας της Πελοποννήσου). Τι διαπιστώνουμε:

αν και τα πέντε εργοστάσια επεξεργασίας λειτουργήσουν κατά το πρότυπο της υφιστάμενης ΕΜΑΚ Ι, θα έχουμε μια επιπλέον ποσότητα για ταφή, που θα ξεκινά από τους 416.000 τόνους/έτος, στην καλύτερη περίπτωση και θα φτάνει τους 1.400.000 τόνους/έτος, στη χειρότερη. Συνολικά, δηλαδή, οι ανάγκες για ταφή θα ξεκινούν από 716.000 τόνους/έτος και θα μπορεί να φτάσουν τους 1.700.000 τόνους/έτος. αν λειτουργήσουν κατά το πρότυπο της μελέτης των έργων της Πελοποννήσου, θα έχουμε μια επιπλέον ποσότητα για ταφή, που θα ξεκινά από τους 765.000 τόνους/έτος, στην καλύτερη περίπτωση και θα φτάνει τους 1.260.000 τόνους/έτος, στη χειρότερη. Συνολικά, δηλαδή, οι ανάγκες για ταφή θα ξεκινούν από 1.065.000 τόνους/έτος και θα μπορεί να φτάσουν τους 1.560.000 τόνους/έτος.

Οι αριθμοί είναι αμείλικτοι και προκύπτουν από τα στοιχεία των πρωταγωνιστών της κινδυνολογίας. Και δεν αφορούν μόνο μια πρώτη περίοδο. Θα είναι ο κανόνας, αφού οι συμβάσεις ΣΔΙΤ είναι για 25-27 χρόνια και θα υπάρχει, πιθανότατα, εγγυημένη minimum ποσότητα σύμμεικτων αποβλήτων. Τι προβλέπει ο σχεδιασμός τους και τι έχουν κάνει για να αντιμετωπίσουν αυτήν την κατάσταση; Αποδέχθηκαν την ακύρωση του ΧΥΤΑ Κερατέας, στο Οβριόκαστρο. Καλώς. Χωροθέτησαν και κατασκεύασαν ΧΥΤΑ στο Γραμμικό, σε προφανώς ακατάλληλη θέση. Το πιθανότερο είναι να μη λειτουργήσει (καλώς). Αλλά κι αν επιβληθεί η λειτουργία του παρά τα διαπιστωμένα προβλήματα, σύντομα θα κριθεί ακατάλληλος. Τι απομένει; Η χωματερή της Φυλής, που και κατά τη δική τους ομολογία έχει εξαντλήσει το χρόνο ζωής της. Της οποίας θα έχει γεμίσει και το τελευταίο κύτταρο, προτού καν ξεκινήσει η λειτουργία των εργοστασίων επεξεργασίας, που τόσο πολύ επιθυμούν ο κ. Σγουρός, η κυβέρνηση και οι εργολάβοι. Εκτός αν κρύβουν χαρτιά. Που δεν μπορεί να είναι άλλα από την καύση και από την επέκταση της Φυλής, σε συνδυασμό. Διότι και με την καύση θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν ανάγκες ταφής, όχι μόνο συμβατικών ΑΣΑ και υπολείμματος, αλλά και των τοξικών καταλοίπων (τέφρας) της καύσης.

Ας βρουν το θάρρος να μιλήσουν ανοιχτά για όλα αυτά. Και τότε θα καταλάβουν όλοι αν οδηγεί σε καταστάσεις τύπου Νάπολης η εναλλακτική πρόταση της αποκεντρωμένης διαχείρισης ή ο εγκληματικός σχεδιασμός που περιγράψαμε παραπάνω.

«Θα χαθούν πολύτιμα κονδύλια»

Προσφιλής ισχυρισμός, που ποντάρει στη δυσχερή οικονομική θέση των δήμων, ιδιαίτερα στο μνημονιακό περιβάλλον που βιώνουμε. Με λίγα λόγια, λένε στους δήμους: εσείς δεν έχετε χρήματα να πληρώσετε το προσωπικό σας, γιατί να μπειτε σε περιπέτειες που απαιτούν τοπικές υποδομές, προσωπικό κλπ.. Κρύβουν το γεγονός ότι η αποκεντρωμένη διαχείριση απαιτεί υποδομές χαμηλού κόστους, που, μάλιστα, μπορούν να υλοποιηθούν σταδιακά. Προτάσσοντας τις πιο απλές (π.χ. δημοτική ανακύκλωση), που μπορούν να αναχρηματοδοτήσουν τις επόμενες δράσεις. Κυρίως, όμως, θέλουν να κρύψουν την

εγκληματική διαχείριση των πόρων που η περιφέρεια διαθέτει, ακόμη και σε αυτό το περιβάλλον. Ας μιλήσουμε, καλύτερα, με στοιχεία.

Στο περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα «Αττική 2007-2013» προβλέπεται κονδύλι 150 εκ. ευρώ για έργα και δράσεις στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων. Έκαναν το κονδύλι αυτό 170 εκ. ευρώ (πιθανότατα από άλλους κωδικούς). Βρήκαν και πρόσθεσαν άλλα 30 εκ. ευρώ από εθνικούς πόρους (από τον προϋπολογισμό της περιφέρειας, όπως έγινε και με τα γήπεδα του ΠΑΟ και της ΑΕΚ). Και όλα αυτά, δηλαδή το σύνολο των διαθέσιμων κονδυλίων, τα κατήθυσαν στη χρηματοδότηση της δημόσιας συμμετοχής στους διαγωνισμούς ΣΔΙΤ για τα τέσσερα εργοστάσια επεξεργασίας σύμμεικτων (!!!). Ούτε ένα ευρώ για άλλες δράσεις τοπικής και ήπιας διαχείρισης των ΑΣΑ. Η σχετική πρόσκληση της ενδιάμεσης διαχειριστικής αρχής έχει ημερομηνία 9/1/2013 και αποκλειστικό αποδέκτη τον ΕΔΣΝΑ (φορέα των έργων). Στις 18/1/2013, η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ παίρνει απόφαση να ανταποκριθεί στην πρόσκληση και να καταθέσει το σχετικό φάκελο. Απ' όσα γνωρίζουμε, μέχρι σήμερα ούτε φάκελος έχει κατατεθεί, ούτε οριστική πράξη ένταξης έχει εκδοθεί.

Από πού προκύπτει, λοιπόν, ο θρασύς ισχυρισμός ότι θα χαθούν πολύτιμα κονδύλια; Λες και η απελθούσα περιφερειακή αρχή είχε φροντίσει να τα δεσμεύσει! Αντίθετα, πλήρως εξαρτημένη από το φιλοεργολαβικό σχέδιο των μονάδων επεξεργασίας, άφησε το χρόνο να περνά και τα χρονικά περιθώρια απορρόφησης των κονδυλίων να στενεύουν απελπιστικά. Καθήκον και υποχρέωση της νέας περιφερειακής αρχής είναι να προχωρήσει, τάχιστα, στον αναπροσανατολισμό της χρηματοδότησης, ώστε να εξυπηρετήσει, κατά προτεραιότητα, τις ήπιες και αποκεντρωμένες δράσεις διαχείρισης. Κάτι για το οποίο θα έπρεπε να είναι, ήδη, έτοιμη.

«Είμαστε σε οριακή κατάσταση, δεν υπάρχει χρόνος για πειραματισμούς»

Ο ισχυρισμός είναι βάσιμος. Από όποια σκοπιά κι αν αντιμετωπίζουμε το θέμα, είναι δεδομένο ότι χρειάζεται να δράσουμε άμεσα. Το ζήτημα είναι ποιο σχέδιο αντιστοιχεί σε πειραματισμούς και ποιο όχι.

Έχουμε εξηγήσει, επανειλημμένα, ότι το μοντέλο της αποκεντρωμένης διαχείρισης έχει το πλεονέκτημα ότι μπορεί να εφαρμοστεί σταδιακά, άρα οι πρώτες δράσεις του μπορούν να εφαρμοστούν και να αρχίσουν να αποδίδουν άμεσα και οδηγεί σε σταδιακή απεξάρτηση από κεντρικές, περιφερειακές υποδομές. Αντιθέτως, το σχέδιο των φαραωνικών εργοστασίων επεξεργασίας σύμμεικτων, χρειάζεται, τουλάχιστον, ενάμιση χρόνο για την ολοκλήρωση της διαγωνιστικής και αδειοδοτικής διαδικασίας (μη ξεχνάμε ότι θα μεσολαβήσει και η αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ) και άλλα δύο χρόνια, τουλάχιστον, για την κατασκευή τους, με όλες τις αβεβαιότητες που περιγράψαμε παραπάνω. Τα αποτελέσματά του, όποια κι αν είναι αυτά, θα τα δούμε από το 2018 και μετά, δηλαδή. Μέχρι τότε οι πολίτες της Αττικής δεν θα αντιληφθούμε καμία αλλαγή στη διαχείριση των απορριμμάτων, πλην, ίσως, αυτών που θα φέρει η αναμενόμενη έκρηξη στη Φυλή, που θα είναι ανεξέλεγκτες.

Χρειαζόμαστε ένα μαζικό, ενωτικό και αποτελεσματικό κίνημα

Όσοι/ες είχατε την υπομονή να διαβάσετε αυτό το κείμενο, ως αυτό το σημείο, θα έχετε αντιληφθεί ότι διαπνέεται από την «κινηματική χρηστικότητα» της συγκεκριμένης περιόδου. Συνεπώς, δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί αν δε γίνονταν μνεία και σε εκείνες τις αντιλήψεις που δυσκολεύουν την ανάπτυξη ενός μαζικού, ενωτικού και αποτελεσματικού

κινήματος, για τη διεκδίκηση πραγματικών, ριζικών αλλαγών στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων. Για το αν και πόσο είναι αναγκαίο ένα τέτοιο κίνημα δεν χρειάζεται να επιχειρηματολογήσουμε ιδιαίτερα. Οι δυσκολίες του εγχειρήματος είναι γνωστές και σ' αυτές πρέπει να προσθέσουμε και τις ανησυχίες και την αβεβαιότητα, για να το πούμε όσο πιο «κομψά» γίνεται, σχετικά με τη στάση και τους χειρισμούς της νέας περιφερειακής αρχής. Θα περιοριστώ σε τρία ζητήματα, που συνήθως αποτελούν αιτία «εσωτερικών» τριβών και διαφωνιών, με ότι αυτό συνεπάγεται για τη συνεκτικότητα, την απήχηση και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων κινηματικών πρωτοβουλιών.

Κεντρικός σχεδιασμός - δημόσιος φορέας διαχείρισης των αποβλήτων

Τα τελευταία χρόνια έχει συντελεστεί μια αξιοσημείωτη ώσμωση αντιλήψεων στο πεδίο των κινηματικών (τοπικών ή θεματικών) πρωτοβουλιών. Καρπός αυτής της ώσμωσης είναι και η αποδοχή της προτεραιότητας των τοπικών και ήπιων μεθόδων διαχείρισης -όπως κι αν τις ονομάζει κανείς- και μια συμφωνία για την αναγκαιότητα διαφύλαξης του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα της διαχείρισης. Παρόλο που οι προσπάθειες να εμφιλοχωρήσουν αντιλήψεις περί «πράσινης επιχειρηματικότητας» και μιας πιο light ιδιωτικοποίησης δεν λείπουν.

Πρόβλημα δημιουργείται όταν αυτός ο κοινός τόπος επιχειρείται να υποβαθμιστεί με την απαίτηση να υιοθετηθούν στόχοι που αναφέρονται σε κεντρικό σχεδιασμό και (κεντρικό) δημόσιο φορέα διαχείρισης. Φοβάμαι ότι περισσότερο αντανakλούν μια επιμονή σε προκαθορισμένα ιδεολογικά σχήματα, που μεταφέρονται άκριτα και πολύ λιγότερο μια πραγματική ανάγκη να θωρακιστεί το πλαίσιο της διεκδίκησης και υλοποίησης μιας εναλλακτικής λύσης. Ενώ, ταυτόχρονα, υποδηλώνουν μια φοβία, απέναντι σε διαδικασίες που δεν είναι απόλυτα «ελεγχόμενες» από το υποθετικό κράτος-θεματοφύλακα του δημοσίου συμφέροντος. Σε κάθε περίπτωση, χρειάζεται να διευκρινιστεί το περιεχόμενό τους, για να μπορούμε να μιλάμε πιο ουσιαστικά. Ας επιχειρήσουμε μια πρώτη προσέγγιση στο θέμα.

Εύκολα θα συμφωνήσουμε ότι η πολιτεία δεν επιτελεί ουσιαστικό ρόλο σήμερα σε αυτό το αντικείμενο, αφήνοντας ανοιχτό το πεδίο για τη δράση των οργανωμένων και ισχυρών οικονομικών συμφερόντων. Ένα υποστελεχωμένο τμήμα διαχείρισης στερεών αποβλήτων, υπαγόμενο σε μια υπο-διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ, ένας μεμονωμένος υπάλληλος για τα επικίνδυνα απόβλητα, διάσπαρτες υπηρεσίες για τις άλλες κατηγορίες αποβλήτων, ένας ημι-ανεξάρτητος ελληνικός οργανισμός ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ), ένα τμήμα διαχείρισης στερεών αποβλήτων στην περιφέρεια Αττικής, χωρίς υπαλλήλους και ένα ιδιωτικοποιημένο πλέγμα συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης ασφαλώς και δε συνθέτουν αξιόπιστο σύστημα εποπτείας. Αν λόγος γίνεται, για τη συγκέντρωση των διάσπαρτων υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων σε μια ενιαία διεύθυνση του ΥΠΕΚΑ, για παράδειγμα, θα μπορούσε να ήταν μια επιδίωξη ευρύτερης αποδοχής. Το ίδιο και η συγκρότηση ενός αποτελεσματικού σχήματος, στο πλαίσιο του οργανογράμματος της περιφέρειας, που θα στηρίζει ουσιαστικά τους δήμους της Αττικής και τις δράσεις τους.

Αν, όμως, γίνεται λόγος για νέα συγκεντρωτικά, γραφειοκρατικά σχήματα, που θα καθορίζουν «από τα πάνω» τον τύπο της διαχείρισης στους δήμους και στις περιφέρειες, τότε μιλάμε για μια άλλη αντίληψη, που δε συμβιβάζεται με το βαθύτερο περιεχόμενο της ιδέας της αποκεντρωμένης διαχείρισης, ούτε με την ενθάρρυνση της συμμετοχής των ίδιων

των πολιτών στην υλοποίηση του εναλλακτικού μοντέλου διαχείρισης. Ως προς τον τύπο του φορέα, θα μπορούσαμε να σκεφτούμε ότι εννοείται ένα ανεξάρτητο υπουργείο διαχείρισης αποβλήτων ή ένας εθνικός οργανισμός ή, ακόμη, μια δημόσια επιχείρηση, του τύπου της παλιάς ΔΕΗ ή του ΟΤΕ. Αλλά αυτό είναι καλύτερα να το περιγράψουν οι υποστηρικτές/ίκτριες της συγκεκριμένης αντίληψης. Στο πιθανό επιχείρημα ότι μπορεί να υπάρξουν ασυμβατότητες και συγκρούσεις ανάμεσα στον εθνικό, στους περιφερειακούς και στους τοπικούς σχεδιασμούς, απαντώ πολύ απλά ότι ο κίνδυνος δεν αίρεται με τη δημιουργία κεντρικού φορέα διαχείρισης. Αντιμετωπίζεται με αγώνα για φιλολαϊκές πολιτικές και με την ουσιαστική συμμετοχή της κοινωνίας και στα ζητήματα του σχεδιασμού, σε όλα τα επίπεδα. Εξάλλου, η ανάγκη σωστής ιεράρχησης στόχων και κατανομής ρόλων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο δεν αφορά μόνο στη διαχείριση των αποβλήτων. Αν ακολουθούσαμε την ίδια λογική, θα έπρεπε να διεκδικούμε ειδικό δημόσιο φορέα για τους προϋπολογισμούς, για τα τεχνικά έργα και για αναρίθμητο πλήθος άλλων ζητημάτων.

Η καταδίκη της ΕΕ

Αντίστοιχης φύσης είναι και η αντίληψη, που πολλές φορές εμφανίζεται με έμμονο τρόπο, ότι σε κάθε πλαίσιο που αφορά διεκδικήσεις για ζητήματα διαχείρισης αποβλήτων πρέπει, οπωσδήποτε, να υπάρχει καταδίκη της πολιτικής της ΕΕ. Σε μια πιο «τραβηγμένη» εκδοχή αυτής της αντίληψης, η αποχώρηση από την ΕΕ θεωρείται προϋπόθεση για την εφαρμογή ενός εναλλακτικού μοντέλου διαχείρισης. Στην ακόμα πιο «τραβηγμένη» εκδοχή που θεωρεί την ορθή διαχείριση των αποβλήτων πρόβλημα του κοινωνικού μετασχηματισμού δεν θα ήθελα να αναφερθώ καθόλου. Εκεί μιλάμε για καθαρή ιδεοληψία και για πλήρη απώλεια επαφής με κάθε κινηματική λογική. Και ας μη μου αντιτάξει κανείς/μία το αυτονόητο, ότι το κάθε κοινωνικό μοντέλο βάζει τη σφραγίδα του και στο θέμα των αποβλήτων, γιατί τότε θα πρέπει να μιλήσουμε και για το χαρακτήρα των κοινωνικών μοντέλων, που ευαγγελίζονται κάποιοι/ες.

Για να επανέλθουμε στο θέμα της ΕΕ, το πρόβλημα δεν βρίσκεται στην ιδιαίτερη πολιτικο-ιδεολογική στάση του καθενός μας, που μπορεί να περιλαμβάνει ή να μην περιλαμβάνει την έξοδο από την ΕΕ. Το πρόβλημα έγκειται στο αν η υιοθέτηση αυτής της θέσης έχει κάποιο πρακτικό αντίκρουσμα στους αγώνες των κινημάτων, με δεδομένη τη συρρίκνωση του εύρους τους ή αποτελεί μέσο «αθέμιτης» ιδεολογικής χρησιμοποίησής τους. Ακόμη κι αν δεν ξεκινά από τέτοια ρητή πρόθεση.

Έχουμε επισημάνει πολλές φορές, προσωπικά και σαν ΠΡΩΣΥΝΑΤ, τους μύθους που καλλιεργούνται γύρω από το θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων. Ανάμεσά τους και το μύθο για την προηγμένη Ευρώπη, με το «ιδανικό» σύστημα διαχείρισης αποβλήτων. Έχουμε μιλήσει για τα διαφορετικά της πρόσωπα, για τις θετικές και, ταυτόχρονα, ατελείς ρυθμίσεις που έχει υιοθετήσει στο συγκεκριμένο ζήτημα, αλλά και για τους βασικούς νεοφιλελεύθερους προσανατολισμούς της και τη συστηματική προώθηση ιδιωτικοποιήσεων στο δημόσιο τομέα και στους δήμους. Όπως, επίσης, έχουμε επισημάνει το γεγονός ότι σε κρίσιμες στιγμές επιλέγει να προτάξει τις πολιτικές επιλογές, όταν αυτές δεν συμβαδίζουν με επιμέρους φιλο-περιβαλλοντικές ρυθμίσεις. Υποστήριξε και υποστηρίζει, για παράδειγμα, τα έργα ΣΔΙΤ, παρόλο ότι είναι πρόδηλη η ασυμβατότητά τους με το πνεύμα της οδηγίας 2008/98/ΕΚ. Ωστόσο, δεν θεωρούμε ότι κάνουμε οποιουδήποτε είδους έκπτωση, όταν επισημαίνουμε ότι, προς το παρόν, δεν έχουν επιβληθεί οι ασφυκτικές δεσμεύσεις, που ισχύουν σε άλλους τομείς, όπως αυτόν της ενέργειας, με την αναγκαστική ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ, τη βίαιη επιβολή των ιδιωτών στην αγορά ενέργειας κλπ..

Αυτό σημαίνει, πρακτικά, ότι την κύρια ευθύνη για τις όποιες επιλογές στο θέμα της διαχείρισης των αποβλήτων την έχει το πολιτικό σύστημα της χώρας μας. Θα ήταν τραγικό λάθος εμείς να λειτουργήσουμε σαν πλυντήριο των δικών του ευθυνών και να αποδεχτούμε διαιρέσεις μέσα στο κίνημα, που δεν έχουν κανένα πρακτικό όφελος. Το επαναλαμβάνω, ανεξάρτητα από την προσωπική μας θέση στο θέμα της ΕΕ, που, φυσικά, δεν υπόκειται σε καμία λογοκρισία. Το ίδιο θα μπορούσαμε να πούμε και για την υλοποίηση του μοντέλου της αποκεντρωμένης διαχείρισης. Αν «σκαλώνει» η προσπάθεια, δε θα μας φταίει η ΕΕ, αλλά το ότι θα έχουμε απέναντί μας απρόθυμους ή εξαρτημένους από συμφέροντα αυτοδιοικητικούς και εμείς θα είμαστε αδύναμοι.

Το κλείσιμο της Φυλής

Το κλείσιμο της εγκατάστασης της Φυλής, μέσα σε σαφώς οριοθετημένο και δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα, δεν μπορεί παρά να είναι αναπόσπαστο μέρος μιας εναλλακτικής λύσης για την Αττική. Μαζί με την ασφαλή μετεγκατάσταση εκείνων από τις σημερινές δραστηριότητές της, που έχουν λόγο να συνεχίσουν να υπάρχουν (π.χ. ΧΥΤΥ, αποτεφρωτήρας υγειονομικών αποβλήτων). Όχι μόνο επειδή έχει εξαντληθεί οποιοδήποτε όριο ανοχής, από την υπερπεντηκονταετή λειτουργία της, κάτω από ιδιαίτερα επισφαλείς και επικίνδυνες συνθήκες. Αλλά και επειδή, από περιφερειακό σκέλος του υφιστάμενου συστήματος διαχείρισης, εδώ και πολλά χρόνια έχει μετατραπεί σε παράγοντα που σηματοδοτεί το είδος της διαχείρισης που εφαρμόζεται. Για να το πούμε πιο απλά: αν δεν υπήρχε η Φυλή, δεν είναι βέβαιο ότι θα ήμασταν αντιμέτωποι με αυτού του μεγέθους τα εργοστάσια και όσο υπάρχει η Φυλή, τόσο θα προσελκύει νέες δραστηριότητες.

Το πρόβλημα με αυτόν, τον καθ' όλα θεμιτό και δίκαιο στόχο, αρχίζει να εκδηλώνεται:

όταν γίνεται αντικείμενο ενός ανούσιου διαγκωνισμού, για το ποιος θα χρησιμοποιήσει τους βαρύτερους και εντυπωσιακότερους επιθετικούς προσδιορισμούς και για το ποιος θα «κλείσει» πιο σύντομα την εγκατάσταση. Σε αυτήν τη μάχη, εννοείται ότι κερδίζουν «επαναστατικούς πόντους» όσοι ζητούν να κλείσει σήμερα, ακολουθούν αυτοί που ζητούν να κλείσει αύριο, ενώ «μηδενίζονται» όσοι ζητούν σταδιακό κλείσιμο. όταν αποσπάται από το συνολικό πλαίσιο διεκδίκησης της εναλλακτικής λύσης, σαν να πρόκειται για ένα ουρανοκατέβατο τοπικό πρόβλημα και όχι για την εκδήλωση της παθογένειας ενός συγκεκριμένου μοντέλου διαχείρισης, με σαφές κοινωνικό και ταξικό πρόσημο.

Συζητάμε για τον ένα ή τον άλλο χειρισμό στη διεκδίκηση του κλεισίματος της Φυλής, από τη σκοπιά της διασφάλισης της μέγιστης υποστήριξης του στόχου, άρα και της μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας. Και το ερώτημα είναι αν θα πορευτούμε με πολιτικές που θα τεκμηριώνουν ότι το κλείσιμο της Φυλής διασφαλίζεται οριστικά με ένα άλλο μοντέλο διαχείρισης, που δεν ωφελεί μόνο τους κατοίκους της Φυλής, αλλά όλου του λεκανοπεδίου ή θα στηρίξουμε τη διεκδίκηση στη διεκτραγώδηση της κατάστασης στη Φυλή και στην αναληψία των κυβερνώντων; Θα διεκδικήσουμε την άμεση δρομολόγηση νέου(-ων) χώρου(-ων) ταφής ή θα προσποιηθούμε ότι έχει εκλείψει αυτή η ανάγκη, παίζοντας κορόνα-γράμματα με τον κίνδυνο «εμφυλιοπολεμικών» συγκρούσεων, πάνω από τα συσσωρευμένα σκουπίδια του πολιτισμού μας; Θα αρχίσουμε να υλοποιούμε άμεσα τις πρώτες δράσεις της αποκεντρωμένης διαχείρισης ή θα στρώσουμε το δρόμο για να επανέλθουν, από την «πίσω πόρτα», τα φαραωνικά εργοστάσια και η καύση, σαν η μοναδική διέξοδος;

Οι μεγάλες κινητοποιήσεις στην Κερατέα δεν είναι μακριά. Ο μονόπλευρος προσανατολισμός τους, με βάση την τοπικότητα και το ανταυταρχικό πρόταγμα, είναι, επίσης, γνωστός, όπως και τα αποτελέσματά τους. Που μπορεί να οδήγησαν στην ακύρωση του ΧΥΤΑ στο Οβριόκαστρο και σε μια μικρή μείωση της δυναμικότητας του εργοστασίου. Ταυτόχρονα, όμως, οδήγησαν στη μεταφορά της εγκατάστασης πεντακόσια μέτρα πιο δίπλα, το κίνημα της περιοχής σε μια εντυπωσιακή καθίζηση και ένα μεγάλο μέρος τους στην πλήρη ενσωμάτωση, που εκδηλώθηκε με την ενεργή υποστήριξη της δημοπράτησης του έργου από τον κ. Σγουρό.

Ας βγάλουμε όλοι/ες τα συμπεράσματά μας και ας δράσουμε ενωτικά, συντονισμένα και με πνεύμα αλληλεγγύης. Γιατί η μάχη είναι δύσκολη και αύριο τίποτα δεν μπορεί να είναι όπως ήταν χθες.

19/10/2014

Ο Τάσος Κεφαλάς είναι μέλος της Πρωτοβουλίας συνεννόησης για τη διαχείριση των απορριμμάτων (ΠΡΩΣΥΝΑΤ)

Παράρτημα Ι

Αρμοδιότητες δήμων στον τομέα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ)

ν. 3463/2006 (κώδικας δήμων και κοινοτήτων)

άρθρο 75 - αρμοδιότητες δήμων, παρ. Ιβ

4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείριση συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων και ιδιαίτερα των χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

ν. 3852/2010 (Καλλικράτης)

άρθρο 94 - πρόσθετες αρμοδιότητες δήμων, παρ. Ι (προσθήκη στο άρθρο 75 του κώδικα δήμων και κοινοτήτων)

25. Η διαχείριση στερεών αποβλήτων, σε επίπεδο προσωρινής αποθήκευσης, μεταφόρτωσης, επεξεργασίας, ανακύκλωσης και εν γένει αξιοποίησης, διάθεσης, λειτουργίας σχετικών εγκαταστάσεων, κατασκευής μονάδων επεξεργασίας και αξιοποίησης, καθώς και αποκατάστασης υφιστάμενων χώρων εναπόθεσης (Χ.Α.Δ.Α.). Η διαχείριση πραγματοποιείται, σύμφωνα με τον αντίστοιχο σχεδιασμό, που καταρτίζεται από την Περιφέρεια κατά την ειδικότερη ρύθμιση του άρθρου 186 παρ. ΣΤ' αριθ. 29 του

παρόντος νόμου.

ενιαίος κώδικας αυτοδιοίκησης 2014 (σχέδιο)

4. Η καθαριότητα όλων των κοινόχρηστων χώρων της εδαφικής τους περιφέρειας, η οργάνωση των μέσων (κάδων) συγκέντρωσης και τοποθέτησης των αστικών αποβλήτων, η ευθύνη για την εκτέλεση εργασιών συλλογής και μεταφοράς στερεών αποβλήτων, καθώς και η κατασκευή, συντήρηση και διαχείρισης συστημάτων αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού και η λήψη προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων για την προστασία των κοινόχρηστων χώρων διάθεσης απορριμμάτων από εκδήλωση πυρκαγιάς, σύμφωνα με την κείμενη σχετική νομοθεσία.

Παράρτημα II

Προϊόντα μηχανικής επεξεργασίας σύμμεικτων ΑΣΑ

κατά το πρότυπο της ΕΜΑΚ I στη Φυλή Αττικής

προϊόν μηχανικής διαχείρισης

ποσοστό

ποσότητες (t/έτος)

προορισμός

ανακύκλωση υλικών

1,45%

24.650,00

εμπορική αξιοποίηση

απώλειες

16,07%

273.190,00

αέρας/υγρά απόβλητα

δευτερογενές καύσιμο (RDF)

43,22%

734.740,00

καύση ή ταφή

υλικό τύπου compost (CLO)

14,77%

251.090,00

επικαλύψεις ή ταφή

υπόλειμμα

24,49%

416.330,00

ταφή

σύνολο

100,00%

1.700.000

κατά το πρότυπο της μελέτης των έργων της Πελοποννήσου

προϊόν μηχανικής διαχείρισης

ποσοστό

ποσότητες (t/έτος)

προορισμός

ανακύκλωση υλικών

15,22%

258.740,00

εμπορική αξιοποίηση

απώλειες

10,65%

181.050,00

αέρας/υγρά απόβλητα

βιοαέριο

6,63%

112.710,00

καύση

υλικό τύπου compost (CLO)

22,50%

382.500,00

επικαλύψεις ή ταφή

υπόλειμμα

45,00%

765.000,00

ταφή

σύνολο

100,00%

1.700.000